

JUTRO

Ponedeljska izdaja „Življenje in svet“

Uredništvo:
Ljubljana: Knačjeva ulica 5. Telef. št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja „Jutra“ izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Na roča se posebej in velja po pošti prejemana Din 4.— po raznašalcih dostavljena Din 5.— mesečno.
Maribor: Gosposka ulica 11. Telef. št. 2440.
Celje: Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 65.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

VOLITVE V NARODNI SKUPŠČINI

Za predsednika je bil s 171 glasovi izvoljen Stevan Čirić — Minister Komnenović je dobil 136 glasov — Senat je izvolil za predsednika zopet dr. Tomašića

Beograd, 20. oktobra. p. Po določitih urah sta se danes dopoldne sestali obe zbornici Narodnega predstavništva k novemu zasedanju. Prvi njun akt je bil, da sta si izvolili nove funkcionarje, ker je z večeršnjim dnevom potekla poslovna doba za dosedanjim predsedstvom, kakor tudi za vse stalne odbore Narodne skupščine in senata. Ravno zaradi volitev je za današnji seji obeh zbornic, zlasti pa za sejo Narodne skupščine, vladalo izredno zanimanje ne le med parlamentarci, marveč tudi med občinstvom. Prvič namreč po letu 1926 se je zgodilo, da sta bili za volitve v Narodni skupščini postavljeni dve listi ne da bi bilo že v naprej jasno, katera bo zmaga.

Obe skupini sta razvili živahno agitacijo in sta res dosegli, da sta od vseh 313 poslancev, kolikor jih brez poslančev opozicije šteje sedanja skupščina, izostala samo poslanca Galagaža in Djordje Brankovića ki sta bolana. Vseh ostalih 311 poslancev je seji prisostvovalo, tako da je bila skupščinska dvorana polna kakor le redkokdaj.

Tudi na galerijah je bilo toliko sveta kakor ga zlepa ne pomnijo. Razdane so bile prav vse vstopnice, pa še vedno so se zglašali nešteti, ki bi radi prisostvovali seji, od katerih pa se je le redkim posrečilo priti na galerijo. Polno zasedena je bila diplomatska loža, na

ravnost prenapolnjena pa novinarska loža, v katero so se poleg poročevalcev domačih listov zgneli tudi vsi v Beogradu navzoči poročevalci inozemskih agencij in inozemskih listov.

Enako polnoštevilna je bila udeležba na seji senata. Zbrali so se skoraj vsi senatorji, prostori na galerijah pa so bili tudi oddani do zadnjega.

Kakor je bilo že včeraj objavljeno, je bila v senatu postavljena le ena kandidatna lista z dosedanjim predsednikom dr. Ljubomir Tomasićem na čelu. Po poslovniku so se volitve kljub temu morale vršiti po listkih. Od 79 oddanih glasov jih je dobil dr. Tomasić 67, 12 listkov pa je bilo priznanih. V Narodni skupščini pa sta bili postavljeni dve listi. Prvo je vložil »Poslanski klub skupščinske večine«, drugo pa opozicijski klubi. Prva skupina je kandidirala za predsednika ministra za telesno vzgojo Mirka Komnenovića, ostale skupine pa dosedanjega skupščinskega predsednika Stevana Čirića. Izvoljen je bil Čirić, ki je prejel 171 glasov. Za Komnenovića je bilo oddanih 136 glasov, 4 glasovnice pa so bile prazne.

Obe zbornici sta si izvolili nato še podpredsednika in tajnika, s čimer sta izvršili svoje konstituiranje. V smislu poslovnika bosta prihodnji seji Narodne skupščine in senata sklicani pisмено po predhodnem sporazumu z vlado.

Seja Narodne skupščine

Seja Narodne skupščine se je pričela kmalu po 9. uri. Narodni poslanec Voja Čvrić je predlagal za starostnega predsednika nar. posl. Stevana Jankovića, predsednika kluba skupščinske večine. Starostni predsednik, ki je bil po letih najstarejši med vsemi prisotnimi poslanci, je takoj prevzel svoje mesto ter otvoril sejo. Najprej je pozval poslance, da skupno z njim vzkliknejo »Slava!« blagopokojnemu Viteškemu kralju Aleksandru I. Poslanci so se dvignili s sedežev in se enodušno odzvali pozivu starostnega predsednika, ki je nato med drugim izjavil:

»Blagopokojni kralj Aleksander je bil moder vladar. Ljubil je svojo državo in svoj narod, narod pa je ljubil njega. Usoda je hotela, da mu je zločina roka vzela življenje. A še tedaj, ko so bili že šteti utrupi njegovega junškega srca, nam je sporočil svojo oporoko: »Čuvajte Jugoslavijo!«

»Čuvali go bomo« so se hkratu odzvali vsi poslanci, starostni predsednik pa je nadaljeval: »Veliki vladar nam je zapustil dedščino, ki jo moramo čuvati. Zapustil nam je sveto naročilo, ki pomeni edinstvo naše države. Kralj Aleksander je bil zelo moder vladar. S svojo dalekovidno politiko je vodil naš narod in ustvarjal velika dela. Ko je prišel čas, je s svojo junško vojsko osvobodil še nesvobodne brate in ustvaril veliko Jugoslavijo. Naša in vsega našega naroda dolžnost je, da se vselej in ob vsaki prilike spominjamo Velikega kralja (Slava mu!). Sreča je za naš narod, da nam je ostal njegov naslednik, naš mladi

kralj, v katerega z zaupanjem in ljubeznijo gleda ves narod.«

Volitve

Starostni predsednik je zaključil z vzklikom Nj. Vel. kralju Petru II., ki mu je zbornica priridila velike ovacije. Nato je predsednik prešel na dnevni red, to jena volitve novih funkcionarjev. Za zapisnikarja današnje seje so bili na predsednikov predlog izvoljeni Ante Kovač, Miloje Sokić, Mustafa Muhalić in Ljubica Dimitrijević. Po žrebu so bili izbrani še skrutinatorji in čuvarji volilnih žar.

V desetminutni pavzi, ki jo je odobril predsednik, so bile med poslanci razdeljene glasovnice. Ko je predsednik sejo zopet otvoril so se takoj začele volitve. Tajniki so po abecednem redu klicali narodne poslance, ki so po vrsti stopali pred predsedniško mizo in oddajali svoje glasovnice, posebej za predsednika, za podpredsednika in za tajnike. Glasovanje je trajalo trideset ur, nakar je predsednik sejo zopet prekinil in so skrutinatorji odšli štet glasove ter ugotavljati izid volitev.

Volilni rezultat

Bilo je ravno poldne ko so se skrutinatorji vrnili v dvorano in je starostni predsednik zopet otvoril sejo. Razglasil je naslednji volilni rezultat:

Za predsednika je bilo oddanih 311 glasov, dosedanjim predsednik Stevan Čirić je dobil 171 glasov, minister Mirko Komnenović 136, štiri glasovnice pa so bile prazne. Za predsednika Narodne skupščine je torej ponovno izvoljen Stevan Čirić.

Konec zasedanja DN

Sankcijski odbor DN je imel v soboto zvečer svojo zaključno sejo — Splošno mnenje je, da do praktičnega izvajanja sankcij sploh ne bo prišlo.

Zeneva, 20. oktobra. d. Snoti ob pol 20. se je sestal k zaključni seji odbor DN za sankcije. V odboru je zastopanih vseh 51 članic Društva narodov. Najprej je bil sprejet predlog o zapori italijanskega izvoza. Proti predlogu so nastopili zastopniki Avstrije, Madžarske in Albanije, pridržke pa so prijavili tudi zastopniki Španije, Perzije in nekaterih južno-ameriških držav. Dalje je bil formuliran sklep, da se v Italijo ne smejo izvažati konji, meži in druge transportne živali, kavčuk, bauxit, aluminij, železo in železne rude, krom, mangan, nikelj, titan in njihove rude.

Sledila je razprava o pomoči onim državam, ki bi zaradi izvajanja sankcij utrpeli škodo pri svojem uvozu ali izvozu. Sklenjeno je bilo delati na to, da se za te države najde v drugih državah nadomestilo za eventualno izgubljeni italijanski trg. Sprejeta je bila tudi resolucija, naj se po možnosti zniža trgovski promet z onimi državami, ki se ne bi pridružile izvajanju sankcij.

S tem je bilo zaključeno delo sankcijskega odbora in z njim tudi sedanje zasedanje skupščine Društva narodov. V bodoče bo sklepal o izvajanju sankcij odbor osemnajstoric, ki pa se bo sestel šele 31. t. m., tako da je praktično izvajanje sankcij do takrat odloženo.

Z ozirom na včerajšnje vesti iz Rima, Pariza in Londona pa vlada splošno optimistično pričeanje, da do izvajanja sankcij sploh ne bo prišlo.

Pri razpravi o sankcijah se je pokazalo, da so v teoriji sicer vse države razen Avstrije, Madžarske in Albanije za sankcije, da pa je veliko vprašanje, ali bi jih tudi res izvajale, ako bi do tega prišlo. Mnogi so v tem pogledu zelo skeptični in menijo, da bi se solidarnost članic Društva narodov v praksi mnogo slabše obnesla kakor se je v teoriji. Zato bo po njihovem mnenju silne koristi za ugled in avtoriteto Društva narodov, ako do te praktične preizkušnje ne pride.

Italijanski ukrepi proti sankcijam

Rim, 20. oktobra. d. V Italiji so izvedene obsežne priprave za ukrepe proti gospodarskim sankcijam. Listi objavljajo redno pozive, naj ljudje oddajo zlato v Banco d'Italia. Nadalje objavljajo, da bodo devizni predpisi izvajani z največjo strogostjo in da toda objavljena v strašilnih imena aretiranih in kaznovanih ljudi zaradi njihovih prestopkov. Razen tega si radi njihova stranka postavila eno izmed svojih glavnih nalog pobijanje draginje.

Za podpredsednika je bilo oddanih 311 glasovnic. Dobili so Fran Markić 166, dr. Josip Režek 166 in Radosav Vučetić 162 glasov. Ti trije so izvoljeni. Od ostanih so dobili Dragiša Cvetković 146, dr. Veko, slav Miletić 146, in Zafer beg Kulenović 139 glasov. En glas je bil oddan za Vojo Lazica, ostale glasovnice so bile prazne.

Tudi pri volitvah tajnikov so bili oddani glasovi vseh navzočih poslancev. Izvoljeni so bili Ante Kovač s 169, Voja Nenadić s 166, Mustafa Muhalić s 163, Aleksander Lazarević s 160 in dr. Drago Damić s 146 glasovi. Dalje so dobili Miloje Sokić 135, Novica Popović 135, dr. Andrej Vebić 133, Milan Bajdak 133 in Dragomir Stojadinović 133 glasov. Praznih je bilo 7 glasovnic, ostali glasovi so se cepili.

Zaključek seje

Narodna skupščina je sprejela izid glasovanja z velikim aplavzom. Starostni predsednik je takoj nato pozval novoizvoljene funkcionarje, da zavzamejo svoja

mesta. Ko je prišel za predsedniško mizo predsednik Čirić mu je starostni predsednik čestital, skupščina pa ga je pozdravila z novim aplavzom.

Predsednik Čirić se je v svojem imenu in v imenu drugih izvoljenih funkcionarjev zahvalil za zaupanje ter poudaril, da bo vodil predsedniške posle strogo objektivno in nepristransko. Zahvalil se je tudi svolasemu starostnemu predsedniku, ki je kljub svojim visokim letom tako spretno in dostojanstveno vodil sejo. Nato je zaključil sejo z naslednjimi besedami:

»Po členu 26 zakona o poslovnem redu Narodne skupščine bom obvestil g. predsednika vlade o izvolitvi predsedstva Narodne skupščine. G. predsednik vlade mi bo v zmislu istega člena poslovnega reda sporočil, zdaj se bo zasedanje Narodne skupščine s kraljevim ukazom zopet pričelo. Današnja seja je s tem zaključena, prihodno bom sklical pismeno.«

Seja se je končala ob 12.20.

Seja senata

Istočasno s sejo Narodne skupščine se je vršala tudi seja senata, čim so se senatorji ob 9. dopoldne sestali, je senator Milutin Dragović ugotovil, da je med vsem navzočimi po letih najstarejši senator Ivan Hribar in da naj zato on prevzame starostno predsedstvo. To se je tudi zgodilo. Starostni predsednik Ivan Hribar je otvoril sejo in se najprej poklonil spominu velikega kralja. Rekel med drugim:

»Lanska inauguracija nove poslovne dobe senata je bila v času, ko smo vsi bili pod visokim oganjenom marsejskega zločina. Vsa država je bila tedaj odeta v črno žalost. Naša srca so se krčila aprito nepričakovane in nenadomestljive izgube. Ko danes petič pristopamo k volitvi svojega predsedstva, globoko čutimo v sreči, da ni več pri življenju onega, ki je to visoko zakonodajno institucijo poklical v življenje.«

Predsednik Hribar je nadalje izjavil, da se ne more otresti misli, da danes poslednjič govori s predsedniškega mesta. Zato prosi senat, naj ga posluša, ko mu srčna potreba narekuje, da še enkrat izrazi svoja patriotska čustva in vroče želje za srečo in veličino naše ljubljene domovine. V lepem, od vsega senata s pozornostjo poslušanjem in s ponovnim aplavzom sprejetem govoru je starostni predsednik nato oniral svoje poglede na današnjo politično situacijo in na vlogo senata v njem. Pozival je senat, naj čuva svoje ustavne pravice, ker je to v interesu države in njenega napredka. Zahteval je reformno davčne politike ter stalnost državnih namestencev. Oboje odgovarja nujni potrebi države. Govoril je pri tej priliki tudi o znižanju uradniških prejemkov ter končno poudaril potrebo, da bi se sestavil čvrst program za vse gospodarsko delo; ta program bi se moral zakoniti in bi moral biti obvezen za vse vladne in vse skupščine. Zaključil je z besedami:

»Le na gospodarskih osnovah se bo gradila naša velika država v kateri se morejo zbirati okrog prestola našega ljubljene kralja v dobrih in slabih časih vsi pripadniki našega naroda. Le tako bo mogel Nj. Vel. kralj Peter II., ko bo dovršena njegova duševna in srčna vzgoja, ki je poverjena njegovi veliki materi Nj. Vel. kraljici Mariji, (velike ovacije za Nj. Vel. kralja in kraljico), oživitviti veliko zamisel svojega blagopokojnega očeta, da bodo vsi Srbi, Hrvatje in Slovenci za vse čase složen narod velike, napredne države. Bog čuvaj našega mladega kralja!«

»O volitvah predsedstva Narodne skupščine sem imel ondan priliko pojasniti v klubu stališče kraljevske vlade. Tej svoji izjavi nimam ničesar dodati, ne zeti.«

V svojem govoru v klubu vladnih poslancev je bil predsednik vlade izjavil, da smatra vlada volitev predsednika Narodne skupščine in senata za interno zadevo obeh zbornic.

Iz parlamentarnih klubov

Beograd, 20. oktobra. p. Če ravno v prihodnjih dneh ne bo seje Narodne skupščine in senata, so vendar skoro vsi poslanci in senatorji ostali še danes v Beogradu. Jugoslovski nezavisni poslanski klub, ki šteje sedaj 51 članov, je imel nocoj prijateljski sešalek.

Jutri dopoldne se bo na poziv predsednika kluba vladnih poslancev vršil v skupščinskih prostorih sešalek vseh onih poslancev, ki se priznavajo za prietaše JRZ.

Predsedstvo kluba vladnih poslancev je prejelo danes z ozirom na znano afero zaradi pisma posl. Gajška pismono obvestilo, da so neresnične trditve ki jih je poslanec Gajšek navajal v svojem pismu. Niti on, niti posl. dr. Klar nista prišla brez svoje vednosti in svojega privoljenja v spisak poslancev, ki so prijavili svoj izstop iz večinskega kluba. Sporočilo predsedstvu vladnega kluba so podpisali nar. posl. dr. Lovrenčić, Janžeković, Plešković, Kočevar, dr. Jančić, dr. Režek, Lenarčič, Koman Mravlja in Gornjak.

Match Aljehin : Euwe

Rotterdam, 20. oktobra. Sedma partija se je končala z zmago Aljehina. V francoski otvoritvi je Aljehin kot beli presenetil Euweja z novo potezo. Ta se je sicer dobro branil, je pa v končnici zaradi napake naglo izgubil. Stanje je sedaj: Aljehin 4, Euwe 1, remis 2.

London, 20. oktobra. AA. Reuter poroča: Čeprav italijanska severna vojska še ni prešla spet v napad, se doznavajo da se je ras Sejum umaknil na nove postojanke 60 km južno od Makale. Iz tega se vidi, da bodo Makale branili najbrž le slabi oddelki abesinske vojske. Poročajo o mnogostevilnih poletih italijanskih letal nad Tigrejo, pa tudi nad Amharo vse tja do znamenitega Tanskega jezera.

Na južni ogadenski fronti traja hudo deževje in čete generala Grazianija zaradi tega ne prodirajo dalje. Pač pa je italijansko letalstvo zelo aktivno.

Abesinci nadaljujejo na severu gverilsko vojno in napadajo izpostavljene italijanske oddelke, vendar na se takoj zonet umaknejo v gore, čim pridejo Italijani v napad. Italijanska poveljstva dobivajo informacije, da so čete rasa

Predsednik čsl. parlamenta Bradač umrl

Praga, 20. oktobra. AA. ČTK poroča, da je danes po dolgi bolezni umrl v 54. letu starosti g. Bogomir Bradač, predsednik narodne skupščine in bivši minister za narodno obrambo. Pokojni Bradač je bil eden izmed najuglednejših članov agrarne stranke.

Bohumir Bradač se je rodil 31. maja 1881. v Zidovicih pri Libnu. Absolviral je strokovno gospodarsko šolo v Jičnu in nato se je kot izredni slušatelj vpisal na praško univerzo. Že v mladih letih se je posvetil politiki. Postal je župan v domači vasi, vodilni funkcionar pri kmečkih posojilnicah pri zadrugah in končno leta 1911 član dunajskega parlamenta. Bil je takrat star šele 30 let.

V poslednjih letih monarhije je bil eden izmed najbolj vnetih sodelavcev takratnega predsednika organizacije českoslovaških poslancev Františka Stanketa. Leta 1920. je bil izvoljen za poslanca v svobodni čsl. parlament kot zastopnik češke agrarne stranke. Odlej je bil stalno član českoslovaškega parlamenta. Pokazal je velike sposobnosti kot posredovalec med političnimi nasprotniki in to zlasti kot referent za proračun ministrstva za narodno obrambo.

Leta 1929. je bil v drugem Udržalovem kabinetu minister za kmetijstvo. Ta resor je vodil vse do oktobra leta 1932. V vladi Malypetra je prevzel resor ministra narodne obrambe. To ministrstvo je vodil vse do junija t. l., ko mu je v tretjem Malypetrovem kabinetu sledil njegov politični soimšljenik Mahnič, on sam pa je postal predsednik parlamenta.

Nj. Vel. knez Pavle v Londonu

London, 20. oktobra. p. Nocoj ob 18.15 je prispel Nj. kr. Vis. kneznamestnik Pavle s svojim spremstvom v London. Na postaji so ga slovesno sprejeli zatopniki angleškega dvora in vlade.

Smrt zaslužnega generala

Beograd, 20. oktobra. p. Davi je umrl v Beogradu divizijski general v p. in bivši vojni minister Miloš Vasić, eden izmed najuglednejših starejših oficirjev naše vojske. Umrl je po kratki bolezni zaradi prehlada, ki ga je dobil pred osmimi dnevi pri zadušnici za pokojnega viteškega kralja Ureditelja. Pokojni general Vasić je bil vojni minister že l. 1900 in je od tega časa zavezaval mnogo najuglednejša mesta v naši državi. Udeležil se je tudi evetovne vojne ter je sodeloval na mirovni konferenci v Parizu. Bil je komandant armij v vseh balkanskih vojnah in tudi v svetovni. Odlikovan je bil za svoje zasluge z najvišjimi našimi odlikovanji, kakor tudi z odlikovanji prijateljskih in zaveznih držav.

Burno žensko zborovanje v Zagrebu

Zagreb, 20. oktobra. o. V dvorani bivšega Hrvatskega Sokola je bilo danes zborovanje žensk, ki so manifestirale za žensko volilno pravico v javnih zastopih. Udeležilo se ga je okoli 2000 žensk. Govornice so naglašale, da med slovenskimi državam samo pri nas in v Bolgariji n. imajo ženske volilne pravice. Zborovanje je bilo precej burno ter je imel navzvenje politički komisar precej posla s pomirjevanjem razjarjenih žensk, ki so napadle tudi nekega moškega zaradi neumestnih medlecev. Malo je manjkalo, da ga niso linčale. Ko so ga policisti peljali iz dvorane, so ga ženske opijevale. Njegovi tovariši, ki jih je bilo več v dvorani, se ga niso upali braniti. Ženske so na svojem shodu manifestirale tudi za mir. Po shodu so skušale demonstrirati tudi na ulici, čim pa so se pokazali policijski stražniki, so se razbežale.

Položaj na frontah

Boji so prenehali na severu zaradi umika Abesincev, na jugu zaradi silnega deževja — Angleške vesti o pomankanju discipline med Abesinci

London, 20. oktobra. AA. Reuter poroča: Čeprav italijanska severna vojska še ni prešla spet v napad, se doznavajo da se je ras Sejum umaknil na nove postojanke 60 km južno od Makale. Iz tega se vidi, da bodo Makale branili najbrž le slabi oddelki abesinske vojske. Poročajo o mnogostevilnih poletih italijanskih letal nad Tigrejo, pa tudi nad Amharo vse tja do znamenitega Tanskega jezera.

Na južni ogadenski fronti traja hudo deževje in čete generala Grazianija zaradi tega ne prodirajo dalje. Pač pa je italijansko letalstvo zelo aktivno.

Sejuma precej oslabilen zaradi desertacij. Na severni fronti je nastala nekakšna nevtralna zona, široka skoro 100 km, med italijanskimi in abesinskimi linijami. Tam ne operira nikakva vojska in ta trenutek tam sploh vojne ni. Vpliv abesinske vlade na krajevno poglavarje je znatno oslabil.

Rasa Gukša ne prikriva svojega strahu za usodo svojih sorodnikov, ki so ostali v Makal. Rasa Gukša in njegove čete so Italijani dodelili neki askarski diviziji.

Vesti iz Addis Abebe potrjujejo, da pri mobiliziranju abesinskih plemen ni opaziti posebne discipline. Danes so morali poslati večje oddelke discipliniranih abesinskih čet iz prestolnice proti oboroženim vojaškim tolbam, ki groze, da bodo pobile vse Evropece v Addis Abebi.

Moški so spravili svet na rob prepada

Ženske zahtevajo volilno pravico in polno enakopravnost

Ljubljana, 20. oktobra. Kakor po vseh drugih večjih krajih uravne, so na pobudo ženskega pokreta tudi žene v Ljubljani dopoldne priredile zborovanje, da manifestirajo svojo staro zahtevo po volilni pravici. V mestu zbornici so se zbrale zastopnice najrazličnejših slojev in predstavnice skoraj vseh ženskih organizacij od blizu in daleč, da je bila dvorana natrpana od kraja. Izostale so vkljub povabilu samo pripadnice katoliško usmerjenih ženskih zvez.

Enaka bremena, različne pravice

Zborovanje je otvorila predsednica ženskega pokreta Cirila Stebija, znana publicistka Angela Vočetova pa je kot glavna poročevalka v obširnem govoru utemeljevala, zakaj žene zahtevajo volilno pravico. Borba za žensko volilno pravico datira že iz zveze francoske revolucije, v modernem času pa, ko je zaradi gospodarskega razvoja morala večina žensk v službe delavnic in tovarne, je dobila ta klic še več natančne opore in moči. Breme, ki jih mora nositi žena zlasti dandanes, so dostikrat mnogo težja od bremen, ki so naložena možu. Poročena žena, ki dela ves dan v službi, opravlja pogosto krat doma še vsa gospodinjska dela in nosi vso pezo materinskih skrbi. Žena, ki ima brezposelnega moža, mora v številnih primerih sama skrbeti za vzdrževanje družine, če bi nekdo sestavil statistiko o tem, komu pripada težje delo po javnih službah, bi prav gotovo izpadla v prilog žensk. Pomisliti je treba samo na poštne uradnice, na učiteljice po enorazrednicah in na druge javne nameščenke. Trditve, da na volilnih mestih žene odločajo, niti malo ne drži — saj takšnih mest vobče nimajo. Vse to velja v še večji meri za kmečko ženo, ki ne vodi le gospodinjstvih poslov, ampak se mora brigati pogostokrat za vse gospodarstvo.

Žena hoče ščititi družino in otroke!

Vsaka žena, ki dela, plačuje državne razne vrste davkov in prav gotovo ni žene na svetu, ki je ne bi zanimalo, kam gre ta denar, ki ga pogostokrat tako težko utrpi. Zato pa tudi nihče nima pravice braniti ji, da bi sodoščevala o uporabi svojega težko prisluženega prispevka za skupnost. Enak je položaj obrtnice, trgovke, delavke, služkinje. Padanje dohodkov, posledica finančne politike, ki skuša kriti budžetni primanjkljaj z odtrgovanjem plač, je najhujše prizadelo ženo. Ko bi žena sodoščevala, bi v takih uredbah prav gotovo bolj ščitila družino in otroke. Potrebo po sodoščanju v političnem življenju so zadnja leta občutile zlasti javne nameščenke. Prav tako ne more pustiti ženo brezbrizno prosvetna politika, ki po šolah in po službah uvaja omejeno število za ženske. Najbolj pa mora zanimali široke množice žensk socialna politika, kjer je cela vrsta vprašanj, ki čakajo zadovoljive rešitve, od katere je v mnogem odvisen položaj zlasti žene iz vseh delovnih panog. Ni dovolj, da imamo moderne zakone o varstvu matere in otroka in zaščiti matere-delavke, če se pa zakoni ne izvršujejo, če so bolnišnice prenatrpane z bolniki in če nimamo zavetišč za otroke za ogrožena dekleta itd. Danes se smujejo pri nas novi zakoni, ki urejajo ženin odnos do moža, družine in družbe, a ker se to delo vrši brez njenega sodelovanja je razumljivo, da je pogostokrat prikrajšana žena pa zahtevajo politične pravice tudi iz načelnega vidika, ker zahtevajo državljansko enakopravnost vseh ljudi. Volilna pravica bo ženi sredstvo za doseg tega smotra.

Moški so spravili svet na rob propada

Obširno je nato govornica navajala ugovore, ki se upirajo izvedbi ženske volilne pravice. Največkrat čujemo pripombo, da ženska volčce ni sposobna za politično delo, zlasti se za državno gospodarstvo in finance. V resnici pa so ravno volilni moški spravili svet na rob propada s svojo učeno gospodarsko politiko, ki ji je poglavitni smoter osebni dobiček. Prav tako pravijo, da žena še ni zrela za politično življenje. Seveda se ne da reči, da je vsaka žena zrela za politično udejstvo, toda ali je zrel vsak moški. Nekateri spet poudarjajo, da so žene premalo realne in preveč čustvene, a če bi bilo nedej več čustva tam, kjer se odloča usoda naroda in družbe, tedaj bi prav gotovo zrasla namesto različnih parad in banketov zavetišča za otroke in onemogle ljudi. Najmočnejši argument nasprotnikov pa je, da ženska ni vojak in da torej njima besede v politiki. A prav izkušnje zadnje svetovne vojne so pokazale, da žena v zaletu ni nič manj izpostavljen trpljenju, stradanju in mrazu. Žena sicer res ni vojak, a je roditeljica življenja, ki ga ne rodi zato, da ga pokose topovi, temveč zato, da ga ohrani. Ko bi imele ženske odločilno moč, tedaj ne bi v brezdušnih cinizmom žrtvovali milijonov človeških življenj. Nekateri so v skrbeh, da ženska ni dovolj diplomatski službi. A kako težka je ta služba, je pred kratkim povedal guverner Addis Abebe s svojo naravno pametjo. Ne morem razumeti je dejal, kako v Zenevi se zmerom razmišljalo, kdo je napadalec. Ni čudno, če morajo tri Zvezi narodov šele ugotoviti, da je voda mokra in da je sladkor sladak in če potem takšne ugotovitve propadajo kot velike državniške zmage. — In vsaj taki državni modričani, ki stanejo narode milijone in milijone, bi bile prav lahko tudi ženske.

Med redke države, kjer žene še nimajo volilne pravice, spada tudi Jugoslavija. Vo-

lilna pravica je v nekaterih okoliščinah sicer prav problematična vrednost in mnogik, ki jo imajo, bi bili včasih prav zadovoljni, ko bi se ji lahko odrekli. Takšne volilne pravice žene ne marajo in odklanjajo volitve, ki imajo edini namen da diktatorjem ohranijo videz demokracije. Zato zahtevajo, da so volitve tajne, volilna pravica pa da je splošna in enaka, tako da lahko volijo vsi državljani brez ozira na premoženje, izobrazbo in spol. Prav tako zahteva žena zase pasivno kakor aktivno volilno pravico. Žene ne marajo biti državljani druge vrste, zato se bodo v strnjeni fronti združile v borbi za svoje pravice.

Isto plačilo za isto delo!

Izvajanja Vočetove so poslušale ponovno prekinjale z burnim odobravanjem, prav tako navdušeno pa je pritrjevalo številno moško občinstvo, ki je bilo napolnilo vso galerijo. Nato je govorila zastopnica delavskih žensk ga. Rojnikova iz Celja, ki je pozdravila enotni nastop vseh žensk od intelektualke do delavke in poudarjala, da pomeni borba za doseg volilne pravice delavski ženi eno izmed sredstev za izboljšanje življenjskih pogojev: za skrajšanje delovnega časa, za zvišanje mezd, za izboljšanje socialne zakonodaje, za izvajanje politike v korist delovnega ljudstva. Neka statistika je pred kratkim dokazala, da je nase socialno zavarovanje prihranilo par milijonov s tem, da je znižalo podpore delavkam - porodnicam. Delavske žene zahtevajo, da se z zakonom uveljavi enaka meza za enako delo. Govornica se je dotaknila še nekaterih precejšnje vprašanj socialne politike in stanovanjske stiske, ki duši delovne družine, ter se izjavila za uza-konitev splava iz socialnih razlogov. Na koncu je poudarila, da bi vstop žene v javno življenje pomenil najboljšo jamstvo za ohranitev svetovnega miru, ki si ga nihče ne želi bolj kakor delavske množice.

Krivičen šolski sistem

V imenu ženske akademske mladine je govorila visokošolka gđ. Vrhovčeva, ki je

v živih barvah naslikala budo študentke in šolane ženske mladine in se pridružila klicu po enakih političnih pravicah za ženo, ki so utemeljene na etični osnovi socialne pravičnosti. Študentke se prebijajo do svojega življenjskega smotra pogostokrat v največji bedi, brez dostojnega stanovanja, brez menze, brez podpore, na koncu pa se izkaže, da je bil njihov študij samo priprava za večletno brezposelnost. Kako krivičen je ženi že naš šolski sistem sam, najbolj zgovorno priča dejstvo, da je bilo n. pr. letos sprejetih v prvi letnik učiteljskega v Ljubljani 25 fantov, med katerimi ni nobenega odličnjaka, in 10 deklet, katerih sprejem je bil vezan na pogoje, da imajo odliko. V organizaciji naše poštne službe velja načelo, da sme biti med akademsko izobrazbenimi uradniki samo 10% žensk, a na mestih, ki zahtevajo srednješolsko izobrazbo, 25%. V imenu akademsko izobrazbenih žensk je ga. dr. Grossmanova v kratkih, a jasnih izjavah izobrazila pravni položaj žene v naši državi. Živahne proteste med poslušalstvom je izzvala njena konstatacija, da je naša žena v vprašanju volilne pravice izenačena z onimi moškimi, ki jih je zaradi tega, ker so bili obsojeni zaradi težjih kaznivih dejanj, ker so preklani, prezadolženi ali pa brez častnih pravic, odvzeta volilna pravica. Na koncu je v imenu mater in gospodinj izpregovorila še predsednica banovinske sekcije Jugoslovanske ženske zveze ga. Govekarjeva, ki je svoj govor zaključila z Masarykovo besedo, da bodi žena kulturno, pravno in politično možu enakopravna.

Predsednica ga. Stebija je pred zaključkom zborovanja stavila na glasovanje še naslednjo resolucijo: Združene žene v Sloveniji, zbrane na zborovanju v Ljubljani dne 20. oktobra 1935, zahtevamo, da se v novi volilni zakon sprejme splošna, enaka, tajna aktivna in pasivna volilna pravica za žene, in sicer za narodno skupščino in za vsa samoupravna zastopstva. Resolucija je bila med živahnim odobravanjem soglasno sprejeta.

ELITNI KINO MATICA
tel. 21-24.
GRETA GARBO je uspešna
GRETA GARBO je osvojila Ljubljano
GRETA GARBO je božanska
V VELEFILMU
PISANI PAJČOLAN
Film, ki ga morate videti, ker je senzacija za vse ljubitelje lepote.
NAJVEČJI USPEH LETOSNJE SEZONE.
::: Predstave ob 4., 7.15 in 9.15 uri. :::
Rezervirajte vstopnice. Predprodaja od 11. do pol 13.

Tragedija kapetana Jereba

Ponesrečil se je na dan četrte obletnice poroke

Beograd, 20. oktobra. V svojem poročilu o pogrebu kapetana Frana Jereba poroča »Vreme« naslednje podrobnosti o njegovi tragični smrti: V četrtek 17. t. m. so se vršile v Zagrebu vežbe za obrambo prebivalstva pred letalskim napadom. Ko so vaje bile že končane, so se letalske eskadrilje vračale na letališče, a nekaterim letalom je bilo naročeno, da poletijo še nad Veliko Gorico, da tam opravijo enak napad. Eden izmed pilotov na teh letalih je bil letalski kapetan druge stopnje Franjo Jereb, ki opazovalcem artiljerijskih podpornikov Cvijičem. Vodil je eskadriljo. In je med poletom zapovedal eskadrilji, naj se spusti na zagrebško letališče, je kapetan Jereb naglo okrenil letalo, da bi poletel v pravcu proti Veliki Gorici. Ker pa je bil okret prester, je letalo treščilo na tla. Kapetan Jereb je padel iz njega, udaril z glavo ob neki kamen in obležal na mestu mrtev. Opazovalce podpornikov Cvijič je sicer ostal živ, vendar z zlomljenima nogama. Nato nadaljuje »Vreme«: Na dan svoje smrti je hotel pokojni kapetan Jereb ravno praznovati štiriletnico svoje poroke. Gospa je bila doma že pripravila

gostijo in je mizo okrasila s cvetjem, da bi ljubljena moža po izvršenem letalskem napadu na Zagreb primerno sprejela. Na žalost je namesto moža prišel z avtomobilom neki letalski častnik. Gospa ga je pogledala malo preplašeno. Častnik, ki je to opazil, je sporočil obzirno, da se je primerila majhna nezgoda in da se bo soproj zaradi tega nekoliko zakasnil. Gospa je v tem vstala izza mize, z njo je bila tudi neka prijateljica. Podala se je v drugo sobo. Tisti trenutek je letalski častnik šepnil prijateljici, da je kapetan Jereb mrtev. Čeprav je te besede izgovoril čisto tiho, jih je gospa Jerebova s pozornim sluhom čula, prihitela nazaj v sobo in se zgrudila med cvetjem, s katerim je bila okrasila sobo in mizo za praznovanje štiriletnice poroke. Onesvestila se je in je ležala v nezavesti pozno v noč. Zdravniki so se silno trudili, da so jo ponovi spet obudili k zavesti. Zdaj leži v zdravilišču in njeno živčno stanje je še vedno hudo. Pokojni kapetan Jereb je imel šele 30 let. (Bil je, kakor smo poročali sin ugledega konjiškega notarja Rada Jereba). Preden je stopil v letalsko službo, je bil v kraljevi gardi. Bil je na glasu odličnega pilota.

Nov hram prosvete v Mostah

Svečana otvoritev meščanske šole Frana Levstika

Ljubljana, 20. oktobra. Moste, naše največje premostitve, so se danes odevale v praznično lice. Z vseh his so plapolale zastave v pozdrav številnim gostom, ki so prišli, da prisostvujejo pomembnemu dogodku: slavnostni otvoritvi nove moderne meščanske šole v Bazoviški ulici poleg Kemične tovarne. Tudi šola sama je bila vsa v zelenju in zastavah, ozajšana kakor mlada nevesta. Ob 10. so se pričeli zbirati predstavniki oblasti, društev in korporacij, prišlo je pa tudi na stotine ljudi iz Most in bližnje okolice. Med drugimi so prisostvovali slavnostni otvoritvi prosvetni šef prof. Breznik kot zastopnik g. bana banski svetnik g. Kette v zastopstvu sreskega načelnika, moščanski župan Pavčič z vsem občinskim odborom, ljubljanski župan dr. Ravnljar in mnogi drugi. Zbor je iskreno pozdravil župan Pavčič, ki je v uvodu poudarjal, da je danes ob otvoritvi meščanske šole, posvečene pisatelju Franu Levstiku, za Moste zgodovinski dan, saj je s tem neizmerno pomembno v kulturnem in socialnem pogledu. Otvoritev nove šole je bila nujno potrebna, saj se je dozdaj vpisalo že 250 učencev. Zahvala velja občinskemu odboru, ki je imel toliko razumevanja in ljubezni za to zgradbo, prav tako moščanskim obrtnikom, ki so pokazali svoje solidno znanje in delavstvo, ki je storilo, kar je bilo v njegovih močeh. Prepričan je,

da so vsi Moščani s tem delom zadovoljni, a srečni bodo tudi starši, saj so morali dozdaj poslati otroke daleč v Ljubljano ali jin pa sploh niso mogli dati šolati. Zdaj je pa tudi revnejšim sosedem odprta pot do boljših časov in do boljše grahna. Šola sicer še ni popolnoma dograjena, vendar že ustrezno svojem namenu, a ko bo vse edlo končano, bo to neovomno eden najlepših prosvetnih hramov v Sloveniji. Očena je gradila ta zavod iz rečnih orehov, ki seveda v bodoče ne bodo zadostovali in zato apelira na zastopnika g. bana in mestne občine, pod katero Moste pridejo, naj podpro to akcijo. Prosvetni šef prof. Breznik je podčrtal pomen in važnost meščanskih šol za narodovo prosveto in za kulturno delo med narodom. Čestital je Moščanom k iniciativnosti in pogumnemu koraku. Župan dr. Ravnljar je poudarjal, da je moščanska občina ob priključitvi k Ljubljani zapustila lepo dedščino. Ljubljana potrebuje mnogo šol, žal pa se od leta 1911, ko je bila zgrajena šola na Prulah, v Ljubljani do lani ni zgradila niti ena šola razen bežigradske. Zlasti je občina zamarnajna gradbo meščanskih šol in v tem pogledu ji Moste nedvomno prednjačijo. G. župan je iskreno čestital k lepi napravi. V imenu učiteljskega meščanske šole na Viču je čestital ravnatelj Fakin, potem pa banski svetnik g. Kette, naglašujoč, da se

obenem poslavlja od Moščanov, ki ne spajo več pod kompetenco sreskega načelnika. Številnim čestitkam se je pridružil načelnik socialnega oddelka občinske uprave v Mostah g. Jančič, v imenu Društva jugoslovanskih obrtnikov pa g. Požar.

Na mali improvizirani oder je nato stopil učenec III. razreda Ivan Boh in se v lepem, zanesenem govoru zahvalil vsem, ki so pomagali ustvariti pomembno stavbo, a mladina objublja, da bo izkazala svojo hvaležnost z učenjem in zvestobo do svojega kralja Petra II. Sledila je prigodna dedamacija učenca II. razreda Ulrike Čehakove, nato pa je direktor nove meščanske šole g. Mesojedec kratko podal zgodovino šole, se spomnil blagopokojnega Viteškega kralja in prošil šentpetrškega župnika g. Petriča, naj blagoslovi novi hram prosvete.

Moščanski pevci so zapeli himno »Bo, že pravde«, župnik Petrič je podčrtal pomen slavnostnega dne, navajajoč: misijonska nedelja bodi za Moste simbol. Kakor zbira misijonarji sredstva v tujini za zgradbo šol in cerkev, se trudijo in širijo kulturo, vero in milo med pogane, tako so Moščani podobni misijonarjem, saj so tudi sami z ogromnimi napori zgradili prelepi hram prosvete. Izrazil je svoje priznanje občinskemu odboru za županom Pavčičem na čelu. Naj se razlije nad šolo božji blagoslov. Po obredih so zapeli pevci dramiko: »Buči morje!« Župan g. Pavčič je izročil ključ novega zavoda ravnatelju g. Mesojedcu, ki je odprl vrata in povabil zbrane goste, da si osledajo stavbo tudi znotraj. Župnik g. Petrič je nato blagoslovil vsak razred in vsako sobo posebej. Gostje so si z velikim zanimanjem ogledali šolo, ki je

Zbor Korošcev v Celju

Uspel koroški večer in skupščina delegatov

Celje, 20. oktobra. V soboto, na predvečer skupščine Kluba koroških Slovencev je bil v nabitosti polnih gornjih prostorih Narodnega doma v Celju lep družabni večer. Predsednik kluba g. dr. Julij Fellacher iz Ljubljane je v pozdravnem govoru očrtal koroško vprašanje in položaj slovenskih Korošcev v Avstriji. Godalni kvartet Glasbene Matice celjske je izvajal dve glasbi, nato pa moški zbor Kluba koroških Slovencev iz Ljubljane učinkovito zapel več koroških narodnih. Dijkanje celjske gimnazije so so z zelo posekreno simbolno skladbo izvajale ritmični nastop po pesmi »n mav čez izaro«. Izvajanje je spremljal baritonist g. Močan. Celjski člani kluba so izvajali Juračev odski prizor »Srečanec«. Oficielni del je zaključil izredno ljubek plesni in pevski nastop male M. Golobice, ve in Brede Rajkove. Pozneje so pari v ziskih narodnih nošah izvajali koroško ohcet. Presrečna proslava je trajala do prvih jutranjih ur.

Danes dopoldne je bila v mali dvorani Narodnega doma VII. redna letna skupščina naših Korošcev. Navzočih je bilo 88 delegatov, ki so zastopali nad 400 članov.

Predsednik g. dr. Fellacher se je spomnil tragične smrti blagopokojnega Viteškega kralja in počrtal fatalno zvezo med 9. in 10. oktobrom. Kadar se bomo spomnili žalostne obletnice koroškega plebi, scita, se bomo spominjali tudi obletnice kraljeve smrti! Nj. Vel. kralju Petru I. in Nj. Vis. knezu-namestniku Pavlu sta bili poslani vdanostni, predsedniku vlade, no, tranjmu ministru in banu dravske banovine pozdravne brzojavke, častnima članoma Francu Grafenauerju in msgr. Ksaverju Mešku ter Družbi sv. Cirila in

MISLITE NA ZIMO

SI NABAVITE

Windfix

Jug. pat. pusteno-kovinsko brtvalo za okna in vrata
A. Hrlič, Zagreb, Gajeva 20

res med najlepšimi v dravski banovini, tako po svoji arhitekturi, opremi in notranjosti. Krasno, svetle zračne in čiste so učilnice, da bodo učencem v veselje, zavodu pa vedno v pomoč.

Po ogledu je bila zakuska v bližnji restavraciji pri Lasanu, kjer je spet sprejeli župan g. Pavčič, apelirajoč na župana Ravnljarja, naj tudi mestna občina pokaže razumevanje za trud Moščanov. G. župan je objubil, da bo storil, kar je pač v njegovi moči. Starosta moščanskega Sokola g. Toni je v izvrstno zasnovanem govoru iznesel nekatere reminiscence o borbi za šolo, poudaril njen pomen za mladino in delavstvo v tej industrijski četrti in se tudi toplo zavzel za moščanske reveže, saj je znano, da je ta kraj s svojo cvetočo industrio tudi obenem okoliš največje bede. Govorili so še župnik Petrič in drugi, nato so se pa gostje razšli v prijetni zavesti, da so Moste bogatejše za dograjen nov hram kulture in prosvete.

Metoda in zlatomašniku duhovnemu svetniku Francu Krajgerju pismeni pozdravi, navzočega častnega člana vladnega svetnika g. E. Lileka pa je predsednik posebej toplo pozdravil. Predsednik se je zahvalil tisku za veliko naklonenost in pozdrave. Nato je prečital pismene in brozjavne pozdrave. Spomnil se je tudi v pretekli poslovnih dobi umrlih članov, med drugim senatorja dr. Rožiča in podpolkovnika Lavriča. Tragično je, da na Koroškem umirajo v najlepših letih naši najboljši ljudje, od katerih je narod še mnogo pričakoval. Tako so v zadnji poslovni dobi kluba umrli borovelski zdravnik dr. Stanko Jug, bivši voditeljica gospodinj. skih tečajev na Koroškem gospa Marija Aubholzerjeva, rojena Kristofova, dekana Držanič in Hribar ter župnik Pšeničnik. Sodnik upravnega sodišča v Celju g. dr. Bavdek je pozdravil občni zbor v imenu CMD, vladni svetnik g. Lilek pa v imenu Ljudskega vseuščilša.

Iz izčrpnih poročil tajnika, blagajnika in zastopnikov klubovih pododborov in odsekov je bilo razvidno ogromno delo, ki ga je klub kljub težkim prilikam opravil v organizatornem in propagandnem pogledu. Iz poročila o položaju na Koroškem se je posebno odražala neiskrenost državnega naroda na Koroškem nasproti poštenim in lojalnim slovenskim manjšini, ki je ostala po 15 letih obljub brez svojega šolstva ponizana in obupana.

Skupščina je izvolila dosedanj odbor z malimi spremembami. Zborovanje je pokazalo, da je Klub koroških Slovencev s svojim resnim in solidnim delom sicer ena manjšin vidnih, a najdelavnejših in najbolj upoštevanih kulturnih organizacij, ki uživa simpatije povsod ne glede na stan in prepričanje.

Maribor preko nedelje

Maribor, 20. oktobra
Sokoli svestim bratom ob slovesu

Včeraj v soboto zvečer je bila v okusno okrašenih prostorih telovadnice tukajšnje inženjerske podoficirske šole priredna odhodnica, ki jo je priredilo sokolsko društvo Maribor I zvestim in zavednim bratom Sokolom, članom omenjenega sokolskega društva, ki zapuščajo te dni Maribor. So to mestni poveljnik general S. Hadžić, poveljnik inž. podoficirske šole general Božo Putnikovič, poveljnik tukajšnjega 32. topniškega polka podpolkovnik Mihajlo Radovanovič ter požrtvovalni društveni posveleci dr. Cerkevnič. Ob tej priliki so člani vzorno delavnega sokolskega društva Maribor I popolnoma zasedli telovadnico, v priključnih prostorih, namenjenih za gledališke predstave, pa so se zbrali številni predstavniki posameznih nacionalnih organizacij, pa katerih so odhajajoči odličniki vneto sodelovali, oziroma njihove namene goreče podpirali. Prične uvodne pozdravne besede je spregovoril zaslužni in neumorno starosta sokolskega društva Maribor I dr. L. Pivko, potem ko je uvodoma zapelo pevsko društvo »Jadranci« pod vodstvom prof. Vrabca otvoritveno pesem. Sledil je slikovit spored poslovnih večer. Mala Sokoličica Ratiteva je pristržno deklarirala, dijak Črtnič je podal odlomke pomembnih izrekov blagopokojnega kralja Udeinitela. Prištrana je bila deklaracija Sokolice Anice Straserjeve, izbrane besede je govorila o vtihih veličanstva letošnjega sokolskega izleta v Sofiji sestra Kranjčeva, vznešene besede je govorila za starosta mariborske sokolske župe dr. Gorisček v tonlo občutenih izjavah je izrekel poslovnile besede dr. M. Vauhnik, ki je sporočil navzočim, da so vse strelske družine mariborskega okrožja izvolile generala g. Putnikoviča za častnega člana ter izročili svojemu častnemu članu krasno diplomu, ob zaključku pa se je vsem iskreno zahvalil v znanostnih besedah general S. Hadžić. V predledkih so sodelovali tri jadranaški z ubranimi ter izbranimi pevci, pod vodstvom odličnega zborovodje prof. Vrabca. Včerajšnji poslovilni večer je bil pričen dokaz prijateljstva in sodelave zvestobe, ki so je bili deležni od Maribora poslavljajoči se sokolski bratje.

Požarni alarm

Točno 3 minute po 10. uri je bilo dano znamenje k požarnemu alarmu, velikim je-

eenskimi gasilskim vajam mariborskega gasilstva. V trenutku so brzeli mariborski gasilci proti mestu fignanega požara, proti mariborskemu gradu. Mariborska gasilska armada se je zgrnila v naslednjem redu: poveljniškemu vozu je sledil voz s turbino, sledila je Magyrusova lestva, nato velika turbina, priklopna turbina, podeželski voz, Krupnov voz in reševalni voz. V akcijo je stopilo 39 aktivnih gasilcev, položenih je bilo 12 cevi, razvili so tri lestve. V četrt ure je bil mariborski grad, ki je bil zaradi uporabe dimnih bomb ves v dimu, pograšen. Sledili so reporti predsedniku, nakar je sledil defilé, s čimer so bile vaje zaključene. Tudi današnje vaje so izkazale preiskušeno strunost in tehnično izvežbanost mariborskega gasilstva.

Mariborski policijski uslužbeni so priredili odhodnico

svojemju šetu policijskemu predstojniku S. Radoševiću, ki odhaja na svojo novo službeno mesto v Sremsko Mitrovico in višjemu policijskemu komisarju Antifeviću, ki je postavljen za šefa mestne policije v Dubrovniku. Ob prisrčnih poslovilnih besedah, ki so se spregovarile na tem poslovilnem večeru v prostorih tukajšnje Nevaljavne zadruge, se je odražala tovariška odkritost in piersna vera iskrenosti, ki je spajala odhajajoča slavljenca s podrejenimi policijskimi uslužbenici.

Redeti petelin v Dravski dolini

Plameni so objeli gospodarsko poslopje posestnika Metevža Jesenika v Rušah. Gospodarsko poslopje je zgorelo do tal, ravno tako svinjak. Tudi ostrešje na stanovanjskem poslopiju je zgorelo. Gasilci so z gašenjem preprečili, da ogenj ni prešel na sosednje strehe.

To in ono

V Braunšvajgu je prišlo do velikega teptepa med fanti in je obležal v mlaki krvi ter s 4 vbodi 21-letni delavec Stefan Klep. Že tretjič je pobegnula od doma 9-letna hčrka mestnega uslužbenca Rozika Šauperl a Koroške ceste. Pred dnevi je šla v šolo in se ni več vrnila. — Vandal so posekali posestniku Janezu Potočniku pri Sv. Mikložu pri Mariboru 800 dinarjev vredna drevesa v gozdu. Vršjo se poizvedbe.

INSERIRAJTE V »JUTRO«

Sportna nedelja

Ljubljana zmagovita na obeh frontah

Ilirija in Primorje sta svoja včerašnja nasprotnika, Gradjanskega in Haška, premagala z enakim rezultatom 2 : 1 (1 : 1) — V tablici ljubljansko-zagrebske skupine vodi Primorje

Včerašnja nedelja je tudi tekmovalna in prvenstvena pomaknila za korak bližje koncu. Na sporedu je bila popolna zasedba v vseh petih skupinah, pri nas pa je veljalo vse zanimanje našima dvema moštvoma, ki sta igrali doma, odnosno v Zagrebu.

Na igrišču Primorja je Ilirija sprejela v goste zagrebske purgerje ter jim s tem smim rezultatom odnesla obe piki. Belozelenim je zmaga prišla zelo prav, saj so si z njo situacijo precej popravili in so se pomaknili s poslednjega na predzadnje mesto.

Iz Zagreba pa je prispela vest o temi zmagi črno belih, ki je tembolj učinkovita ker so morali na neprijetna zagrebska tla kar s štirimi nadomestki. Ta rezultat je nemara pokvaril marsikak račun, dal pa je obenem satisfakcijo moštvu in klubu za nekam čudno postovanje, ki ga je ubral savez proti obema. Moštvo črno belih je dokazalo svojo borbenost, ki si jo je pridobilo v dveletnem tekmovalnem v državnih ligi in je povsem demantiralo oficioelno vrženo trditve, da prihaja do uspehov z nedovoljenimi sredstvi.

Po dolgem je Ljubljana lahko zadovoljna. Porazila je Zagreb na dveh frontah in s tem dokazala, da je v enaki meri sposobna udeležiti se v našem najmočnejšem tekmovalju. Naj naši moštvi odigra ta še preostale tekme v takem stilu, pa bo moral vsaj savez zopet predučiti pogoje za tekmovalje v ligi. Saj da bi pustil dve naši moštvi naprej, o tem menda ne more biti govora?

Z včerašnjima tekmama je prispelo skupinsko tekmovalje točno do srede in v tem stadiju položaj nikakor ni jasn. Hašk se nahaja na poslednjem mestu, prvo so zasedli črno belih, med njima pa sta samo dve točki razlike. Vmes sta Gradjanski in Ilirija s samo eno točko razlike navzgor in navzdol. Preostale tri nedelje bodo torej zelo napete, ker bo odločevala vsaka pika, morda vsak zgoditek.

Do nadaljnjega pa velja ta tablica:

Primorje	3	1	2	0	5:4	4
Gradjanski	3	1	1	1	9:5	3
Ilirija	3	1	1	1	5:9	3
Hašk	3	1	0	2	9:10	2

Ilirija : Gradjanski 2:1 (1:1)

Ilirija: Rožič — Berglez, Luce — Un-terterit Sočan, Lah II — Ice, Lah I, Pl-kič, Grntal Jug.

Gradjanski: Bratulič — Rajković, Čur-lin — Jud, Premrl, Sinković — Ladjare-vič, Novosel, Bokor, Antoklovič, Zalont. Gradjanski je orisel v Ljubljani dva-krat po vrsti. ki temu je zadnja tekma zapustila še precej neprijetnih vtisov, pa ni bilo pravega zanimanja za to srečanje, ki je včasih privlačilo na igrišče rekord- no število gledalcev. Malo je bilo tudi ne- stanovito vreme prireditvi v kvar. Ko- maj dobrih 1000 ljudi je bilo zbranih na igrišču.

Tekma je bila, kakor so po večini vse tekme, ki jih prištevamo k državnemu prvenstvu, tipično prvenstvena. Po nemali zaslugi sodnika, ki je bil tokrat še dovolj energičen in je tudi pisal na obe strani enako, je ostala borba v mejah dovoljene- ga, toda glede taktike se sredstva niso po- sebno izbirala, in tako je ostalo o pravem nogometu bore malo kaj videti.

V prvem polčasu sta bili moštvi precej izenačena protivnika. Gradjanski je imel nekaj več povezanosti in je v kombinaci- jami v polju pridobil precej uspešneje na terenu, tudi v startu so bili nekoliko bolj okretni. Zato pa so imeli napadalno vrsto, v kateri ni bilo strelca dočim so bili domači, ki sicer niso imeli pretiranih šans pred golom, vendar v poslednjih po- tetah precej bolj odločni. Ta odločnost jim je tudi vrgla zaslužen izenačenje.

Začetkom drugega polčasa se je polo- žaj bistveno spremenil. Že po par minutah je sodnik izkličil dva igralca: Gradjan- skemu Čurlinu, Iliriji pa Pikiču. Močnejše so bili vsekakor prizadeti domači, ker je bil pri purgerjih Čurlin gotovo najslabši mož v moštvu, če že ne sploh na polju, dočim so bili belo-zeleni oropani gonilne sile v napadu. Kmalu so se pokazale po- sledice: purgerji so poslali Premrla v ob- rambo, Ladjareviča na mesto srednjega krilca in moštvo je delalo, kakor bi bilo nedotaknjeno, nasprotno pa so belo-ze- leni bili kaj kmalu potisnjeni v obrambo, ker ni bil napad več sposoben držati niti za trenutek situacije v rokah. Poleg tega je močno popustila srednja vrsta, v kol- kor se ni potegnila nazaj v ožjo obrambo, in tako so se gostje dali zapeljati v tisti samozavesten in nevaren položaj večnega napadnega, v katerem so razen vratarja vsi igralci v nasprotnikovi polovici. Vsa nasprotnikov prodor utegne prinesiti ne- varnost, iz takega nenadnega prenosa si- tuacije je tudi rezultat zmagoslavja gol- za belo-zelene. Potem so šli belo-zeleni, seveda, saj je manjkalo le par minut do konca, vsi v obrambo in zavlačevali, kar je bilo edno na mestu in v čemur so povsem uspeli.

Železničar : Čakovečki SK 2:1 (2:0)

Čakovec, 20. oktobra. V prvenstvenem tekmovalju mariborske- ga prvega razreda se je danes vršila v Čakovec pomembna tekma med ob- ma kandidatom za naslov prvaka. Današnja tekma, ki je bila izredno napeta, je ovi- ralo slabo vreme, ves čas je namreč mo- čno deževalo. Tekma je odločila boljša kon- dacija Železničarjev, ki so ugajali zlasti v prvem polčasu. V drugem polčasu so bili domačini premočni njih napad pa ni zbil izkoristiti zrelih prilik.

Pri Železničarju se je zlasti odlikoval vratar Mahajnc, ki je držal več težkih stre- lov. V napadu je bila desna stran toli- ko od leve, branilca sta bila ves čas do- bra in sta izdatno podpirala napad Pri doma- činih je bila zelo dobra ožja obramba in krileka vrsta dočim napad ni mogel raz- viti običajne igre, ker ga je oviral težak teren.

Tekmi je prisostvovalo tudi 150 kibicev iz Maribora, ki so vneto podpirali svoj- moštvo. Goli so padli v 20. minuti prvega polčasa po Lešniku, v 37. minuti je Turk zvilal na 2:0 — oha gola sta bila zelo efektivna — a v 29. minuti je prišel Čako- vec poceni do častnega gola, bil je avto gol Ronjaka.

Sodil je g. Schneller iz Ljubljane ob- jektivno in strogo.

Rapid : Celje 5:0 (0:0)

Maribor, 20. oktobra. Za današnja prijateljsko tekmo, ki se je vršila na Rapidovem igrišču je bilo izred- no malo zanimanja in je prisostvovalo le okrog 100 gledalcev. Rapid je bil ves čas tekme absoluten gospodar na igrišču ter je tudi zaslužen zmagal. Izdatnejšo zna- go je preprečila obramba Celjanov, edina močnejša formacija v moštvu. Celjski na- pad je bil izredno slab in se je omejeval samo na prodore, ki pa niso uspeli. Rapid se ni posebno trudil in le proti koncu tekme so igrači malo bolj prišli niti ter za- poredoma dosegli pet golov. Sodil je g. Bizjak.

V predtekmi je rezerva Maribora pora- zila v prijateljski tekmi rezervno Rapida 3:1.

Ostale nogometne tekme

Ljubljana: Ilirija rez.: VSK Planinae (Škofja Loka) 5:0. Predtekma srečanju Il-irija: Gradjanski. Prvenstvo II. razreda: Slovan: Sloga 2:1, Korotan: Grafika 2:1, Reka: Jadran 1:0, Mars: Svoboda: preki- njena zaradi neredov pri stanju 3:0 za Mars. Prvenstvo juniorjev: Mars: Reka 2:0,

močnejšo formacijo, tudi Ladjarevič ni bil slab half, ko je nadomestoval Premrla. Napad pa je imel dva dobra igralca, Za- lonta in Ladjareviča, dokler je bil v na- padu. Bokor je poleg slabih spolk precej visel.

Oelo - zeleni kljub zmagi niso povsem zadovoljili. Imeli so lep del igre v rokah, v prvem polčasu so se borili vztrajno in vspe-šno, žilavo so bili vsi pri stvari. Name- sto nepotrebnih kombinacij v polju so upo- rabljali mnogo bolj koristne prenose preko kril. V tem so bili pred svojim nasprotni- kom. Toda pri vsem so igrali ves čas zelo defenzivno. Stranska krilca sta bila več- noma drugi par branilcev, na sredi je bil pravi krilec samo Sočan, odporen in bor- ben, ali vsega sam tudi ni zmoget. V obram- bi se Brglez spocetka ni dobro počutil na desnem mestu, v drugem delu igre se je precej popravil in tvoril z Lucetom zanes-ljiv branilski par. Rožič je parkrat tvega- no rešil že obupne stvari s tem, da je na- protniku snemal žoge z nog. Napad je bil, dokler je bil komplet, trd in vedno pri stvari, delal je precej premissljeno, čeprav ni imel od defenzivne srednje vrste prave podpore. Po Pikičevi izločitvi pa se je zdro- bil.

V vodstvo je prišel Gradjanski že v 12. min. prvega polčasa iz legea napada po desni strani, izenačil je po preteku desetih minut Jug z razantnim strelom iz čiste si- tuacije. To stanje je trajalo vse do pet mi- nut pred koncem, ko je Lah izkoristil hi- ter prenos po desni strani napada in s tež- ko bombo postavil rezultat.

G. Goranič iz Beograda je imel igro v ro- kah in je sodil precej dobro ter objektiv- no.

Primorje : Hašk 2:1 (1:1)

Zagreb, 20. oktobra. Prvič je danes Primorje doseglo zmago na zagrebskih tleh. Ta uspeh mu moramo šteti v temvečjo zaslug, ker so črno-beli nastopili s štirimi rezervami, ki pa so do- bro nadomestile suspendirane igrače. Ber- toncelja in Slamiča ter Bertoncija II., ki je pri vojaki. Čeprav je bil Hašk večji del igre v premoči je vendarle zmaga Primorja zaslužena, ker so se vsi igrači borili s sr- cem in požrtvovalnostjo. To se že vidi iz izjave, ki jo je dal kapetan Primorja Ha- sel dopisniku »Jutra« in v kateri je dejal:

Se nikoli v svojem življenju nisem bil tako vesel kakor danes, ker so se vsi igra- či od začetka do konca borili skrajno po- žrtvovalno. Prvič smo zmagali v Zagrebu, sigurno in popolnoma zaslužen.

Primorje: Logar - Hasl, Petrič - Kukanja, Zavrli Boncelj, - Janežič Pupo, Jež, Vrhov- nik, Uršič.

Hašk : Grims - Slivak, Matijević - Kunst, Gajer, Golac - Šram, Horvat - Leitner, Vi- dovič.

Hašk je bil začetkom prvega polčasa v premoči ter je forsiral nizko igro. Primor- je pa se je branilo s lepim startom, s ka- terim je nadomeščalo tehniko. V 8. min. iz- silil Hašk po nevarni situaciji pred golom gostov korner, ki pa ostane brez uspeha. V 14. min. ulovi Logar žogo, vendar se ta od- bije od nje in Fink doseže iz neposredne bližine vodstvo.

1 : 0 za Haška

Sledi nekaj napadov Primorja. V 17. min. brani golman Haška nevaren strel Janež- ča. Primorje izsili dva kornerja. Hassl je zopet pridno na delu in zaustavlja napade Haškovec. Sledi zopet korner proti Hašku, toda brez uspeha. Desna stran primorjan- skega napada je zelo aktivna. Na Vrhov- nikov pas izenači Uršič v 25. min. z izred- no ostrim strelom.

1 : 1

Igra se zelo požiati ter sledijo nevarni na- pad Primorja. V 30. min. brani Logar ne- varen strel Šrama.

V 35. min. je Vrhovnik v čisti poziciji, toda strelja mimo gola. V 37. min. bje Šram oster strel, ki ga pa Logar v padcu brani. Logar ostane nekaj trenutkov na

Svoboda: Ilirija 2:0, Primorje: Mladika 6:0, Hermes: Jadran 1:0, Korotan: Slavi- ja 3:0, III. razred: Slaviya: Mladika 1:0, Brod: Moste 4:2.

Celje: Olimp : Jugoslavija 2 : 1 (0 : 1). Drugorazredna prvenstvena tekma, pri ka- teri je Olimp po težki borbi zmagal. Olimp je zabil gole v 18. in 42. min. drugega pol- časa, častni gol za Jugoslavijo je padel v 15. min. prvega polčasa. Sodil je dobro g. Veble.

Šoštanj: Šoštanj ni nastopil v prvenstve- ni tekmi proti Zalcu ter zgubil tekmo 3 : 0 par forfait.

Zagreb : Slaviya (Varaždin) : Sparta 7 : 2 (3 : 1). S to zmago je varaždinska Slaviya postala prvak zagrebskega podsaveza.

Dunaj: Rapid: Favoritner AC 5:1 (4:0), Vienna: FAC 1:0 (0:0), Sportklub: Austria 2:0 (1:0), Libertas: Hakoah 5:0 (2:0), Ad- mira: FC Wien 3:0 (1:0), Wacker: WAC 2:0 (0:0).

Praga: Plzen: Kladno 4:2, Sparta: Vik- torija Plzen 4:2, Moravska Slaviya: FC Za- teč 4:2, Teplicer FC: DFC 3:0, Nachod: Kolín 7:2, Slaviya: Zidenice 2:1, Bratisla- va: Prostejov 3:2.

Rim: Triestina: Alessandria 0:0, Roma: Ambrosiana 0:0, Juventus: Bologna 0:0, Brescia: Genova 0:0, Torino: Milano 1:0,

Igrai Primorja so se borili s srcem in so potisnili na koncu drugega polčasa Haška popolnoma v obrambo. Logar pa je redke strele branil v odličnem stilu. V obrambi se je zelo odlikoval Hassl. V krilski vrsti Primorja je bil v drugem polčasu najboljši Kukanja. Janežič v napadu je bil dobro razpoložen. V napadu sta poleg njega bila dobra Pupo in posebno Jež. Uršič sili pre- več v ospredje in zaradi tega v of side.

Sodnik g. Stakič je bil objektivn. Pri- morje se ni moralo boriti samo proti Ha- šku, temveč tudi proti stranskima sodniki- ma, ki sta črno bele oškodovala.

Concordia : Grafičar (Osijek) 5:2 (2:0)
Slaviya (Osijek) : Krajšnik 3:0 (1:0)
Slaviya (Sarajevo) : Hajduk (Sarajevo) 3:0 (3:0)
Hajduk (Split) : Osvit 5:0 (3:0)
BSK : Vojvodina (Novi Sad) 4:0 (2:1)
Jugoslavija : Gradjanski (Niš) 5:1
Sparta (Zemun) : ŽAK (Vel. Kikinda) 3:1

Mlad po letih, zrel po grehah

Ljubljana, 20. oktobra. Po nerodnem naključju je ljubljanska policija aretirala te dni mladega bosan- skega pustolovca, ki ga že dobro leto iščejo oblasti zaradi nekega roparskega napada v Prijedoru. Predsednočnim je med ostalimi popotniki, ki so v Ljubljani slu- čajno ostali brez strehe, prenočeval v De- lavskem domu na Bleiweisovi cesti tudi 18 letni delavec brez posla Dragutin Sa- rič iz Prijedora. Prenočeval je skupno z nekim natakarmem iz Ljubljane, ki je, ka- kor določa red v hiši, shranil svoji dve srajci v skladišču. Ko ju je jutraj hotel dvigniti, ju ni bilo več. Stanovanci so uprizorili majhno preiskavo in dognali, da je srajci ukradel mladi Dragutin. Medtem je bila o stvari obveščena policija, in dasi je natakarm izrazil željo, naj ga ne prega- njajo, je stražnik Bosanca vzel s seboj. Na policiji so pobrskali po predalih in pri tem je prišlo na dan, da ima Dragutin vkljub svojim deviškim letom precej ži- vahno preteklost za seboj.

Dragutin Sarič je menda prvokrat ugde- dal Ljubljano, ko je jeseni leta 1933, kot 15 leten otrok prignal s skupino svojih rojakov čredo puranov k nam. Ko je bila kupčija opravljena, so se njegovi tovariši vrnili v Bosno. Dragutinu pa se je naše mesto tako prikupilo, da se je odločil, ostati tu, živeti je, kakor je pač dano ta- klmle mladim za delo ne kdo o ve kaj raz- polozhen, v vseh mogočih trikih izveža- nim Bosancem. Ko ga je čez malo časa policija aretirala, so iz Ljubljane pisali v Prijedor, da poizvedo, kako je z njim. Prijedorski komisariat je odgovoril, da je 15 letni fant »pasan kockar i kradljivac.«

PRI ZAPRTJU IN MOTNJAH V PREBAVI

vzeti zjutraj na prazen želodec čašo

Franz Josefove grenčice

Registrirano od ministarstva za soc. politiko in nar. zdravje 8. br. 15.485 od 25. V. 1935.

Vremenski pregled

Dobili smo končno teden dni prave jeseni, namreč jeseni z meglo, ki si brez nje prehoda v zimo v naših krajih kar misliti ne moremo. S tem se je zaklju- čila perioda zapoznelega poletja, ki se je držala letos nenavadno dolgo, na- klanjajoč nam čiste, izredno tople in solnčne dneve. Domala v vsej Evropi se traja pretoplo vreme za ta čas, bo- disli srednji, južni kot severni predaji, vsi se veselijo, da se nam je zima od- maknila tako ljubezljivo, saj se je celo v najsevernejši Rusiji uveljavila šele v drugi polovici tega tedna s snegom in hudim mrazom. Toda to se je pričelo šele v zadnjem času. Da naši snežniki še nimajo snega, dasi prehajamo že v zadnjo tretjino oktobra, tudi to je ja- ko nenavadno, vsekakor odsev letošnjih izredno ugodnih tovrinskih odnošajev.

Naše vreme zadnjih 14 dni je pod go- spodstvo visokega zračnega tlaka, krep- kega anticiklonskega pasu, ki eega od azorskega maksima čez Francijo ter srednjo Evropo tja v južno Rusijo. Ta anticiklonski pas nam je naklajal lepo suho vreme in enako vsej južni polovi- ci našega kontinenta. Toda popolnoma zjasniti se vendarle ni moglo, zakaj juž- no od Alp, nad zgornjo Italijo, Genov- skim zlivom ter Jadranskim morjem se je ves čas držala plitva depresija, ki

Palermo: Lazio 2:1, Sampierdarena: Bari 2:1, Napoli: Firenze 4:0.

Budimpešta: III. okraj: Kispest 1:0, Hungaria: Bocsai 7:0, Soroksar: Budafok 4:2, Ujpest: Szeged 3:2, Budapest: Phoe- bus 2:1, Attila: Ferencvaros 1:1, Salgotarjan: Törökves 2:1.

Obdobje JLAS (Službeno). Drevi ob pol 21. je v lovski sobi restavracije sla- mič važen informativni sestanek, na ka- terga so vabljeni: po 2 zastopnika lahko- atletskih sekcij Primorja in Ilirije, pred- sednik zbora sodnikov g. L. Slamič in g. sodniki M. Pevalak, M. Luin in Kermav- ner. Prosim zanesljivo udeležiti in tožnost Megušar M. delegat JLAS.

Motoklub Ljubljana je 11. t. m. imel svoj IX. redni občni zbor, na katerem je bil izvoljen g. Fran Batfel za predsednika. Oseba novoizvoljenega predsednika jamči za še agilnejše sporno delovanje Motoklu- ba Ljubljana.

Pokusite, gospoda tokrat

BRANDY MEDICINAL POKORNY

Likerji Pokorny

Ali ste že poskusili naš BRANDY MEDICINAL?

Lavalov volilni uspeh

Pariz, 20. oktobra. AA. Pri nadomest- lih senatnih volitvah je predsednik vlade g. Laval zmagal v okrožju Puy-de-Dôme.

Na to obvestilo je naša policija Dragutina izgnala, a Ljubljana mu je v tem kratkem času tako prirasla k srcu, da jo je čez ne- kaj dni spet ubral iz domačega kraja na- zaj. Sredi marca lani so ga vnovič prišli na Bleiweisovi cesti, ga zaradi nedovolje- nega povratka izročili sodišču, nato pa ga vnovič izgnali. Takrat je Dragutin nekaj delj časa ostal doma, dokler se ni včeraj spet srečal s policajem v Delavskem do- mu.

Medtem pa se je njegov akt na krimi- nalnem oddelku pomnožil še za nekaj težkih listov. Dne 13. septembra lani — torej v času, ko je Dragutin dihal zrak domačega mesta — je bil v hiši trgovca Stjepana Filetina v Prijedoru izvršen drzen roparski napad. Vlomilec je prista- vil k hiši bogatega trgovca lestev, zlezel skozi okno v stanovanje v prvem nad- stropju in začel stikati za plenom. Gospo- darja je zidrali nenadni šum, in ko se je srečal s tatom, je ta planil vanj, da bi ga pobil. Filetin je bil v resnici nevarno ranjen, lažje poškodbe pa je odnesla tudi njegova žena Anka. Razbojniški napada- lec je ušel, prijedorska policija pa je po kratkih poizvedbah razkrila, da ni mo- gel dejanja zakriniti nihče drug, kakor znana triperesna detetjka iz Prijedora: 26 letni Branko Djujič, 25 letni Ernest Pašer in mali Sarič. Trgovca Filetin je takoj po izvršenem napadu razpisal na- gradno 20.000 Din tistemu, ki izsledi na- pada. Djujiča je prijedorska policija že aretirala, zdaj bo pa še prijatelj Sarič, ki je bil vkljub svojim pičlim letom prav podjeten in zaslužen član njegove trojke, poromal za njim.

je bila sicer slabotna, ali vendarle to- liko pri moči, da je prožila vsaj rahli tok toplega južnega zraka proti ev- ropski sredini. Pod vplivom tega toka so se držali oblaki zlasti v bližini Alp ter ponekod dajali celo kaj malega de- žja. Zlasti interesantna je bila situacija prošle nedelje. Takrat je barometer ne- nadoma prav znatno poskočil, znamen- je, da se je bil anticiklon nad nami še ojačil; toda v našem južnem so- sedstvu se je hkrati ojačila plitva sre- dozemska depresija ter puhnila čez nas vlažen južni tok, ki nam je naklonil dežja, v veliko začudenje marsikoga, ki mu je barometer edini vremenski svet- valec.

Anticiklonski pas je kakor krepka bari- jera ščitil južno polovico kontinenta, da nje mogla nađenj depresije, ki so se sli- čko prej p. d. z oceana proti sibirski obali, pa so jo morale ubirati po sever- nih potih, čez severno Skandinavijo in Finsko. Njihov vpliv naših krajev ni več dosegal. Ena takih depresij je vrgla v severno Rusijo močilen plusek polarne- ga zraka ter povzročila, da se je tem- peratura tamkaj znižala celo že do —15°C, kar je že kar spodobna zima. Da je tudi sneg že vrgel, se seveda samo ob sobi umljivo. Brž nato se je pojavi- la močnejša depresija, ki se je jela ši- riti od Skandinavije proti srednji Evro- pi. V petek je pričel barometer hitro padati in v soboto smo že bili v ob- močju ciklona tudi južno od Alp, dasi seveda šele v obrobjem delu. Blizu se nam tedaj pošiljane vremena, z njo pa bržkone tudi ohladitev.

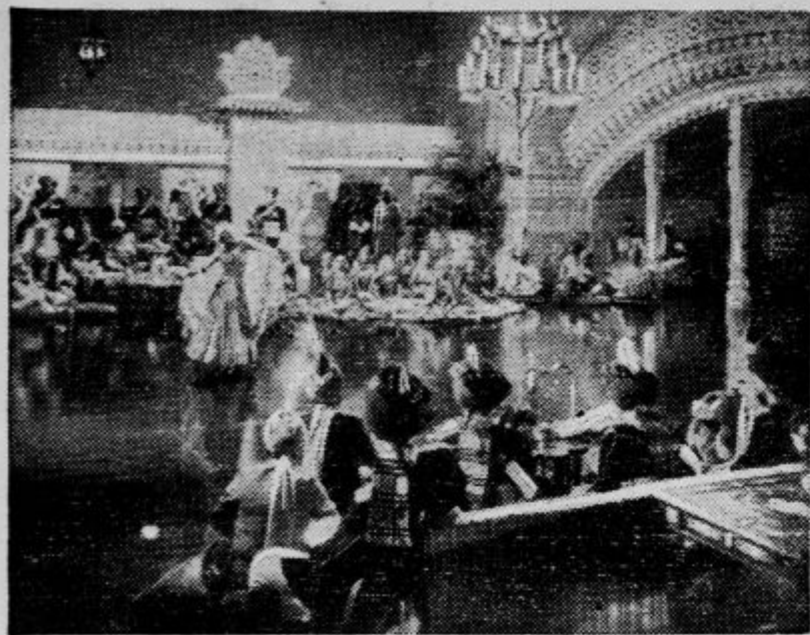
Zavod za zgodovino nove Nemčije

Berlin, 20. oktobra. AA. Danes so od- pri na svečan način državni zavod za zgodovino nove Nemčije. Novi zavod bo proučeval:

- 1) zgodovino prdiranja zapadnjaških kdej v Nemčijo od leta 1798 do 1848.
- 2) zgodovino nacionalnih gibanj v devet- najstem stoletju.
- 3) zgodovino nemške filozofije v 19. stoletju, in
- 4) zgodovino židovskega problema v Nemčiji po francoski revoluciji.

TEDEN DNI FILMA

Dva prizora iz vefilma „Bengali“, ki pride v kratkem v Ljubljano

Ne boj se ljubezni!

V nizu prvovrstnih filmov, ki si jih je pridobil Elitni kino Matica za tekočo sezono, je nedvomno eden najboljših opereta „Ne boj se ljubezni“ z Liano Haidovo v glavni vlogi. Razen nje nastopajo v opereti še Adolf Wolbrück, ki je letos eden najboljših upostevanih operetnih junakov in je zbudil zlasti obilo priznanja v „Maškaradi“, Nadalje igrajo R. A. Robert, Jesie Vihrog in Teo Lingen.

Opereta je »komedija zmešnjav« in znamenjav. Del dejanja je kriminalen, vse skozi pa je delo veselo, prepleteno z glasbo in petjem.

Vrtinec

Francoska filmska produkcija je dosegla v zadnjem času zavidanja vredno višino. Žal pa je prišlo k nam le nekaj filmov in še ti niso bili najboljši. Pač pa se nam obeta v najkrajšem času v Elitnem kinu Matici premiera filmske drame, ki je ena najboljših kar jih je dal francoski film v tej sezoni.

Ljubljenci francoske publike Jean Gallante, Jeanne Boitel in Francoise Rosa igrajo vsi v tem filmu.

Navedimo kratko vsebino: Strašno je vse to, kar se je zgodilo inženjerju Clairu. Komaj se je oženil in preživel medene tedne, se mu je primerila avtomobilska nesreča, pri kateri ni ostal.

samo pohabljen, ampak tudi v zakonu popoln slabši.

Zena ga požrtvovalno neguje in mu prisega, da bo ostala vedno pri njem, da ga bo zmerom ljubila.

Toda zgodi se to, kar je moralo priti. Inženjerjeva žena se spozna z zarotencem svoje prijateljice Paulette. On, Robert, je mlad, lep in močan sportnik, zmeraj korekten in pazljiv in nič se ne bi bilo primerilo, če ne bi bilo pamladi, ki je kriva, da polje kri vse bolj vroče po žilah. Pogosto se vidita in drug za drugim hrepentita. Po pomoti, ko se je skrivaj za zaveso in čakal svojo nevesto, jo je Robert objel in poljubil. To je bilo za oba usodno.

Nekega dne je bila velika vojaška parada. Inženjerjeva žena strašno rada posluša godbo in Robert ima stanovanje v hiši, kjer bo šel sprejem mimo. Vsa družba se je dogovorila, da bo gledala parado z Robertovih oken. Inženjerjeva žena je prišla prva, drugi pa niso mogli priti, ker so bile ulice zaprte. Dolgo sta se gledala, in Robert, čeprav je bil znan osvovilec žensk, se je ni upal dotakniti. Toda naposled je padel zid med njima. Fodlegla je mlademu človeku, ker ji mož ni mogel dati tega, kar je iskala.

Toda mož je vse zvedel. Prilezel je do Robertovega stanovanja. Samo spogledala sta se moža.

Ko se je inženjer vrnil domov, se je ustrlel. Vrtinec je dosegel svoj vrh. Toda spomin na smrt bo ostal neprestano kakor trn med obema zaljubljenca in nikoli ne bo njuna sreča popolna.

Naše gledališče

Drama
Začetek ob 20. uri
21. oktobra, ponedeljek: »Direktor Campa«. Red C
22. oktobra, torek: Zaprto.
Opera
Začetek ob 20. uri
21. oktobra, ponedeljek: Zaprto.
22. oktobra, torek: »Pepelka Angelina«. Red B

Odmev falzifikacije francoskih frankov

Madžarski princ Windischgrätz pripravlja knjigo, ki obeta senzacionalna razkritja

Madžarski princ Ludovik Windischgrätz, nekdanji vojni minister za prehrano v eni zadnjih avstro-ogrskih vlad in eden glavnih protagonistov v znani kriminalni aferi ponarejanja francoskih frankov pred desetimi leti, se je po pomilostitvi, katero mu je preskrbel sedanji predsednik madžarske vlade Gömbös, podal v Berlin, kjer se je priključil narodnim socialistom. Tam pripravlja zdaj knjigo, v kateri bo, kakor poročajo dunajski listi, pojasnil vse ozadje skrivnostne afere ponarejanja francoskih frankov.

Madžarski aristokrat, ki je baje popolnoma obubožal, se hoče s to publikacijo oprati pred javnostjo in skuša dokazati, da je bil v falzifikatorski aferi samo nedolžno orodje. Gömbös sam je svojčas v posebnem odboru izjavil, da je »Windischgrätz vzel krivdo nase samo zaradi tega, da bi obvaroval škodo državo in madžarski narod«.

Ker pa je svojčas bivši madžarski ministriški predsednik grof Bethlen dal izjavo, ki bistveno nasprotuje sedanjemu stališču min. predsednika Gömbösa, se Windischgrätz trudi, da bi pojasnil dozdnevno nasprotstvo obeh stališč. Grof Bethlen je princu baje svojčas objubil, da bo dobil za svoj trud odškodnino v znesku četrtilijona švicarskih frankov. Pozneje pa

je utajil obveznost in prav zaradi tega obeta princeva knjiga senzacionalna razkritja.

Ta razkritja seveda ne bodo desavuirala samo bivše madžarske vlade, marveč nasledujejo še neki drugi cilj, namreč diskreditiranje svojčasnega nemškega demokratskega režima, ko je bil še Stresemann minister. Windischgrätz namreč trdi, da se je misel falzificiranja francoskih frankov in tudi angleških funtov porodila v glavi kneza Löwensteina. Dr. Stresemann je poveril državnega tajnika Maltzahna in legacijskega svetnika Grimberta z nalogo študija tehnične strani možnosti ponarejanja denarja. Polkovnik Bauer, Ludendorffova desna roka, je bil baje tisti, ki je sprožil misel, naj bi se stvar spravila v tek. On je tudi peljal Windischgrätza s ponarejenim potnim listom v neko kelmorajnsko tiskarno za papir. Vprašanje papirja za ponarejanje bankovcev je bilo namreč najbolj težavno, ker ima za bankovce vsaka država poseben papir, ki se da izdelovati samo s posebnimi precizjskimi stroji.

Windischgrätz piše o tem obisku takole: Seznanili smo se z nekim Schultzejem in smo se z njim sestali ponoči v neki obiskni beznici, kamor smo prišli vsak posebej. Schulze nam je kmalu pojasnil, da

je odkril nov postopek za izdelovanje papirja za tiskanje bankovcev.

Bil sem silno radoveden, pravi Windischgrätz, ko smo v temno noč stopili iz avtomobila z namenom, da si ogledamo Schultzejevo »tiskarno«. Schultze je bil svojčas uslužben v petrograjski tiskarni za tiskanje ruskih bankovcev, bil je torej strokovnjak. Ustavili smo se pred hišo z močnim ograjo. Schultze je povedal geslo, naskor so se odprla majhna vrata. Tavalj smo skozi ozke hodnike, morali smo prehoditi cele vrste stopnic dokler nismo naposled prišli v podzemsko klet, ki je bila vsa betonirana. Tam so delali bivši oficirji, ki so bili zapriseženi, da ne smejo nikomur izdati tajne svoje zaposlitve.

Delali smo tihe opazke, ko je Schultze nenadoma odprl omaro v betonskem zidu. Vzel je iz nje veliko polo papirja, nas pozval, naj jo odtipamo in dejal: »To je tisti papir«. Na vprašanje, če ni v kakovosti nobene razlike, je odvrnil, da rabijo Francozi za izdelovanje svojega papirja za bankovce neko rastlino iz Indokinie, toda on, Schultze, je odkril izvrstno nadomestilo. Primerjali smo vzorec z originalom in celo leča je pokazala, da ni med obema vrstama papirja prav nobene razlike.

To je bil uvod v madžarsko falzifikatorsko akcijo. Kakšen kriminalni škandal se je izcimil iz tega, čitatelji »Jutra« gotovo še pomnijo. V zvezi s falzifikatorji so prišli na zatožni klop razni aristokrati, dalje vojaški škof pater Zadravec in budimpeštanski policijski ravnatelj Nadossy. Nekateri so obsodili, drugi so tiho izginili s površja vsaj za nekaj časa, falzifikatorska afera pa je imela v mednarodni javnosti velikanski odmev.

»Zakaj sem se pa učil,« reče ta in jo zasmehljivo pogleda.

»Če bi ne znal, bi ne kričal!«

»Koliko pa to velja?« ga vpraša graščakinja.

»Samo pet sto rubljev!«

»Tu imaš denar, napravi me zopet mlado!«

Hudič vzame denar in pošlje kočijaža v vas ter mu reče:

»Hitro teci po dve vedri mleka!«

Nato zgrabi hudič graščakinjo z velikimi kleščami, jo zmaši v peč in seže, da so ostale same kosti. Ko prinese kočijaža mleko ga vlije hudič v velik sod, zbere kosti po pepelu in jih vrže v mleko. Potem vse dobro premeša, zažene meh, da je pihal v žerjavico in je začelo mleko vreti in kipeti. In glej, v treh minutah se že vzdigne graščakinja, mlada in lepa ter sveža iz soda.

Sede v kočijo in se pelje domov. Ko pride k svojemu možu, jo ta gleda, strmi vanjo, ne da bi jo spoznal.

»Kaj me zijaš?« mu reče žena.

»Ha-ha-ha, no le glej me, kako sem mlada in lepa! Ampak zdaj nočem več starega moža, zato se kar napravi in se pelji h kovaču, da te napravi mladega, drugače te nočem več poznati.«

Gospod se ni mogel upirati in je moral naravnost v kovačnico.

Med tem se je kovač vrnil, a ne najde več učenca v kovačnici. Išče ga po vseh kotih, misleč, da se mu je skril, kliče ga ali o njem ni duha ne sluha. Zato gre sam na delo. Takrat pa se pripelje gospod pred kovačnico in zavpije: »Mojster, gospod mojster, napravi me spet mladega!«

Kovač se začudi in pravi:

Iz akvaristove torbe

O žarokicah in drugo

Ko korakamo v sedanjih časih ob jarkih in potokih, nahajamo še povsod tudi majhne ribe, kar je v vinotoku bolj redko. Vzrok temu je mila in topla jesen z zmernimi padavinami. Vode, zlasti na močvirnih tleh, so razmeroma zelo tople in dovolj je še listja na vodnih rastlinah, ki tvorijo zatočišča neštetim majhnim živalim, s katerimi se ribe hranijo. Pri Babni gorici v jezeru, ki zbira vodice, pritoka joče s hribovja okoli škofljice, vlovimo prav lahko zelo čedne in živahne ribice, ki jih žal bolj redko opazimo v akvarijih, kakor so: vitke zelenike, temnoprogaste pisanke in nagle rdečkice. Sicer so pa vse ostale ribice na razpolago in raznovrstne za akvarije prikladne rastline. Odlično črno prst za barske rastline pa dobi akvarist na poti, ki se odvaja od Tržaške ceste čez Bevke proti Kominu. Na južnem podnožju bevskega holma je barsko okno z bistro vodo, poleg okna pa njiva s prstjo ob Izanski cesti in na Rakovi jelši. Črna je kakor saje, drobna kakor moka, vrže jo lahko v akvarij, ne da bi se pri tem vohala le za spoznanje skatila.

Zanimanje za akvaristovstvo narašča čedalje bolj, zlasti se zanimajo akvaristi za tujezemke, manj pa za domače ribe. Tujezemskim gotovo ni odrekati lepote, žal je pa večini njih treba ogrevati vodo. Ker je električna struja, ki jo pa v vodovodno tako bogato obdarjeni Sloveniji večinoma pridobivamo po premoagu, predraga, je priporočati ogrevanje s parafinom, za silo zadostuje tudi lučke, kakor jih rabimo ob listopadnih praznikih na počivališčih naših pokojnikov. Debelejšo desko pod akvarijem izrežemo v sredini, akvarij pa postavimo na dva kosa otesanega lesa. Pločevinasto dno akvarija se na 10 stopinj ogreje in toplota se dvigne v 50 lit, »kvarturi po preteku ure za eno stopinjo. Pri toplotovodnicah naj ne pade toplota iz pod 17 stopinj, 15 stopinj je pa skrajna meja, dasi prenese nekatere ribice, vendar le za prav kratko dobo, tudi nižjo toplota.

Kar se tiče kakovosti tujezemk, srečujemo po akvarijih vedno iste živalce, kar velja v splošnem tudi za ostale evropske dežele. So pa zlasti v Nemčiji akvaristi, ki si omišljajo vedno nove vrste. Tudi pri nas se že živahno povprašuje po novih ribicah, zlasti po krasnih morskih, in treba bo skrbeti, da bodo kupcem na razpolago tudi morski akvariji. Podjetni ljudje bi pa mogli tedaj, ko se bo akvaristovstvo še bolj razširilo po Jugoslaviji, preko Soluna in Sušaka dobavljati akvaristom redkeje tuzemke z vsega sveta.

Ogledimo si neko bolj redko ribico, prikladno za morski akvarij. V skupino žarokice spada, imenujemo jo pa pritlikavo žarokico (Platylepharon palpebratus), ki zraste kvečjemu do 9 cm. Trup je podoben pezdirkovemu, samo da je hrbtina plavut malo daljša. Glava je topa, želvasta, oči so velike, gobček velik in pošten. Halja je temnorjava, plavuti črnkaste, glava in skržni pokrovi so pa kakor z baržunom obloženi, sicer se pa preliva na temni halji trupa svetlomodra in vijoličasta barva. Koreni prsnih plavuti in rob skržnih pokrovov so modrobečkasto obrobjeni. Pobočnici sta navzgor vzbočeni in zelo občutljivi. Znano je, da proizvajajo ribe v globinah morja svetlobo, žarokice

pa niso globokomorske ribe, temveč toplovodne, iz Sundskih otokov, živijo v plitvinah. Tik ob spodnjem robu očesa se nahajajo podolgovate zaokrožene pege, ki žare kakor kresnice, samo da bolj intenzivno, ponoči in podnevi. Svetloba, ki jo pege izžarjajo, je stalna, riba jo pa lahko prekine s kožnimi, vsekakor podobnimi krampami. Kakor povzamemo že iz opisa barv, so žarokice nočne ribe, s svetlobo pa privabljajo manjše živalce. Malajski uporabi lajo te ribice za vabo. Če so jim pa žarokice premajhne, pritrde na večji kos vabe žareče pege, ki jih izrežejo žarokice, kam, ker se pege, dasi oddvojene od organizma, svetijo še po več ur, pri pritlikavi žarokici celo vso noč.

Upajamo, da nam bo v doglednem času omogočeno opazovati v strokovno izdelanih morskih akvarijih tudi taka zanimiva bitja iz kraljestva morske faune in flore

Pred zgodnjo zimo?

Razna meteorološka znamenja kažejo, da bomo letos dobili rano zimo. Velik pomenu pripisujejo dejstvu, da so se na Poljskem že zdaj pojavili tropi volkov. Zverj vzemirajo posebno ljudi ob železnici, niski progi Varšava-Moskva. Prebivalstvo teh krajev je zaradi tega prosilo vlado za vojaško pomoč.

Drobiž z vseh strani

Uničikel, to je vozilo z enim kolesom, je izumil neki Nelson iz Los Angelesa. S tem vozilom se lahko voziš po 100 km na uro. Njegovo uporabnost preiskuje državna komisija.

Rockfeller je, kakor je znano, pred kratkim obhajal 96. rojstni dan. Ta dan mu je neka ameriška zavarovalnica, pri kateri je bil življenjsko zavarovan za 5 milijonov dolarjev, dala vso zavarovalnino. Po pravih tih zavarovalnice se namreč vsak zavarovalec, ki doseže tako starost, razglasi za mrtvega in se mu izplača vsa zavarovalnina. Sloviti milijonar je prvi človek, ki ga je zavarovalnica morala razglasiti za mrtvega.

Na kliniki v Budimpešti so operirali dobelega človeka, ki je tehtal 176 kg. Z operacijo so mu vzeli 46 kg. Možak je še pred dvema letoma tehtal komaj 76 kg, pa se je od tistega časa iz neznanih vzrokov začel debeliti.

V Benetkah je 1618 hiš v nevarnosti, da se porušijo, ker jim je voda poškodovala temelje. Iz njih se mora v najkrajšem času izseliti 8540 ljudi.

Belgija ima po najnovejši statistiki 8,275.000 prebivalcev, od teh govori 4,800.000 flamščino, ostali po so Francozi.

Cene živila na drobno v Nemčiji so nasproti lanskemu letu narasle za 10 odstotkov.

Uprava plzenskih pivovarn je sklenila, da odslej ne bo več dajala brezplačnega piva obiskovalcem, kakor je bila doslej že stara navada. To se zgodi zaradi tega, ker so se številni gostje preveč napihli in delali nerodnosti in nemir.

Na Nemškem varčujejo. Da bi zmanjšali rabo lesa in s tem uvoz, izdelujejo zdaj škatle za cigare iz lepenke in nič

Skladišče za Jugosl.: Jugofarmacija d. d., Zagreb, odd.: Kosmetika

Cvetko Golar:

Kako je hudič pomladil graščakinjo

Po ruski pravljici

Svoj čas je živel kovač, ki je imel šestletnega sina, prebrisane in spretne dečka. Nekega jutra gre oče v cerkev, stopi pred podobo poslednje sodbe, kjer je bil naslikan hudič naravnost strahovito. Bil je črn ko oglje in je imel rogove in dolg rep. In kovač pravi: »Taksne gale hudiča si pa dam napraviti tudi jaz v kovačnici.«

Vzame slikarja ki mu je naslikal na vrata njegove kovačnice čisto takega hudiča, kakor ga je videl v cerkvi. Od takrat je kovač zmeraj, kadar je stopil v kovačnico, pogledal hudiča in rekel: Dobro jutro, sosed!

Potem je napravil v peči ogenj in šel na delo. Tako je živel kovač deset let v najlepši prijaznosti s hudičem, dokler ni zbolel in umrl.

Za njim je prevzel njegovo oblast sin ki pa ni tako spoštoval hudiča kakor njegov oče.

Kadar je stopil zjutraj v kovačnico, ni pozdravil hudiča, temveč je namesto prijaznih besed vzel največje kladivo, ki je slonel v kotu, in je udaril z njim hudiča trikrat po čelu. Potem je šel na delo. Kadar je bila nedelja ali praznik, je šel v cerkev in prižgal svečo pred svetnikom, če pa je šel mimo hudiča, mu je pljunil v obraz. Tako so minila tri leta, in mladi kovač je vsako jutro obdelal hudiča s kladivom po glavi ali pa ga opoljuval.

Več let je hudič trpel, nazadnje pa je le iztrpnel. Ni mogel več tega vzdržati in je rekel sam pri sebi:

»Dovolj dolgo sem prenašal to sramoto, zdaj mu bom pa jaz eno zagodel!«

In hudič se spremeni v zalega mladenci in gre h kovaču. Pozdravi ga:

»Dobro jutro stric!«

»Dobro jutro, kaj bi rad?«

»Kako bi bilo, stric, če bi me vzel za učenca? Ti bom prenašal oglje in gonil meh.«

Kovač je bil s tem zadovoljen. Misli si je:

»Zakaj bi ga ne vzel? Če sva dva, gre vse hitreje od rok!«

Hudič gre k njemu za vajenca. Šele mesec dni je bil pri njem in že se razumel bolj na kovaško delo kakor pa mojster sam. Česar ni zmoget mojster, to je napravil on. Bilo je veselje, če si ga pogledal. Kovač ga je imel pa tudi rad in je bil z njim tako zadovoljen, da ne morem povedati. Večkrat ga celo ni bilo v kovačnici in je prepustil vse delo vajencu, češ, bo že sam naredil!

Lepega dne kovača ni bilo doma in je bil hudič sam v kovačnici. Kar se pripelje mimo graščakinjo. Hudič pogleda skozi vrata in zakriči:

»Le k meni, gospa! Tukaj je nekaj posebnega! Iz starih ljudi delamo mlade!«

Graščakinja skoči iz kočije in kakor blisk je bila v kovačnici.

»Kaj vpiješ? Ali res lahko storiš, kar si rekel?« vpraša hudiča.